

Девизни курс

Наташа Понигер, Сектор за монетарне операције,
Народна банка Србије

Београд, 5. април 2012. године

Садржај

- Зашто се информација о девизном курсу налази поред временске прогнозе
- Зашто већини грађана и привредника у Србији не одговара када курс расте
- Како изгледа новчаница од 500 милијарди динара
- Како се одређује курс када се новац прави од злата, а како када се прави од папира
- Шта можемо о девизном курсу сазнати у Мекдоналдс ресторанима
- Какве везе има рођендан председника једне земље са њиховим девизним курсом

Појам девизног курса

- Девизни курс је цена по којој се валута једне земље замењује за валуту друге земље

*Девизе –
роба која има
своју цену*

Директно нотирање девизног курса	Индиректно нотирање девизног курса
1 евро = 111 динара	1 динар = 0,0091 евра
када се вредност стране валуте исказе одређеним бројем јединица домаће валуте	када се вредност домаће валуте исказе одређеним бројем јединица стране валуте

2

Колико је девизни курс битан?

- Један од најзначајнијих економских података: грађани, привреда, страни инвеститори...

EUR	111.47 din.
AUD	86.93 din.
CAD	84.44 din.
CHF	92.56 din.
GBP	133.93 din.
USD	83.56 din.
HRK	14.85 din.
BAM	57 din.

Kursna lista			
03.04.2012			
EUR	111.14	111.81	-0.03
CHF	92.29	92.84	-0.03
GBP	133.63	134.34	+0.22
USD	83.31	83.81	+0.01

[Kompletna kursna lista](#)

Ove godine NBS intenzivno intervenisala na deviznom tržištu. Od početka godine centralna banka je prodala 438,5 miliona evra u cilju sprečavanja velikih dnevnih oscilacija

Dinar nastavio da jača

BEOGRAD - Dinar od početka januara konstantno jača u odnosu na evro, a u poslednjim danima u odnosu na američki dolar.

Rekordni skok evra

Kurs evra u ponedeljak, 7. decembra, dostigao je najvišu vrednost od početka godine.

3

Зашто су девизни курс и његове промене толико значајне? (1/2)

- Курс расте, динар слаби - депрецијација
- Курс пада, динар јача - апрецијација
- При купопродаји девиза (путовања у иностранство, увоз, извоз...)
- За обрачун (нпр. за обрачун износа и рате кредита са валутном клаузулом)
- За поређење цена роба и услуга у земљи и у иностранству (нпр. где је јефтинији аутомобил, код нас или у Немачкој)

4

Зашто су девизни курс и његове промене толико значајне? (2/2)

У Републици Србији у великој употреби је евро:

- Куповина девиза за очување вредности

Хиперинфлација

1993:

20.000% месечно у новембру

Жваке са 50 динара поскупе на 10.050 динара

Курс 30.12.1993: 1 марка = 1.028.727.207.263,00 динара

- Кредити у девизама или са девизном (валутном) клаузулом - *заштита од ризика девизног курса*
- Куповина девиза за плаћање увоза

5

Од чега зависи девизни курс? (1/2)

- Раније се новац правио од злата или других племенитих метала (златни стандард)

1 лира = 0,3 грама злата

1 динар = 0,2 грама злата

Девизни курс: $1 \text{ лира} = 0,3/0,2 = 1,5 \text{ динар}$

6

Од чега зависи девизни курс? (2/2)

- А сада, када се новац не прави од злата?
- Постоје три најважније теорије које објашњавају како се формира и од чега зависи девизни курс:
 - Теорија инфлације (једнакост куповних снага)
 - Платнобилансна теорија
 - Теорија једнакости каматних стопа

7

Теорија инфлације (1/4)

- Апсолутна верзија: курс изједначава ниво цена у земљи и иностранству у неком тренутку
- Релативна верзија: курс се формира на основу разлике у променама цена у земљи и у иностранству у неком периоду

8

Теорија инфлације (2/4)

- Пример:

Датум	Немачка	Србија	Равнотежни курс	
			Апсолутна верзија	Релативна верзија
1.1.2011. аутомобил	10.000 EUR	1.050.000 RSD	1.050.000/ 10.000=105,0	Разлика у инфлацији: 7%-2,7%=4,3% Промена курса: 4,3%
1.1.2012. аутомобил	10.270 EUR (инфлација 2,7%)	1.123.500 RSD (инфлација 7%)	1.123.500/ 10.270=109,4	

9

Теорија инфлације (3/4)

Датум	Немачка	Србија	Курс (теорија)
1.1.2011. аутомобил	10.000 EUR	1.050.000 RSD	$1.050.000:10.000=105,0$
1.1.2012. аутомобил	10.270 EUR (инфлација 2,7%)	1.123.500 RSD (инфлација 7%)	$1.123.500:10.270=109,4$

Курс: 105

- Прецењен динар
- **Реална апрецијација (јачање) динара**

ВИШЕ СЕ УВОЗИ

Немачки аутомобил је јефтинији: $10.270 \cdot 105 = 1.078.350$ динара.

Ади. тражња за еврима расте, курс расте (цена евра расте), РАВНОТЕЖА

Курс: 110

- Потцењен динар
- **Реална депрецијација (слабљење) динара**

ВИШЕ СЕ ИЗВОЗИ

Немачки аутомобил је скупљи: $10.270 \cdot 110 = 1.129.700$ динара.

Ади. тражња за динарима расте, курс пада (цена динара расте), РАВНОТЕЖА

10

Теорија инфлације (4/4)

- Биг мек индекс; "Економист", јул 2011. године
- Биг мек:
 - у евро зони: 3,49 EUR
 - у Србији: 220 RSD

Курс који изједначава цене: $220:3,49=63,04$

Курс у јулу 2011. године: 102,38

Динар потцењен!

- Недостаци: локални трошкови производње

11

Режими девизног курса (1/2)

- **Флукутирајући девизни курс: понуда и тражња девиза**
 - када девизни курс порасте => динар је депрецирао
 - када девизни курс падне => динар је апрецирао
- **Фиксни девизни курс: монетарне власти**
 - када девизни курс порасте => валута је девалвирала
 - када девизни курс порасте => валута је ревалвирала
- ❖ Северна Кореја, до 2001. године
1 USD = 2,16 вона, рођендан Ким Јонга II 16. фебруара

12

Режими девизног курса (2/2)

- Република Србија: руковођено флукутирајући девизни курс
- Курс се формира на основу понуде и тражње за девизама; у банкарској трговини
- Девизне интервенције у Србији за 10 година (2002-2011):
 - нешто више од 10 млрд евра
- Девизне интервенције у Јапану током једног дана (31. октобар 2011):
 - 100 млрд долара

13

За крај: Курсне листе Народне банке Србије

- Народна банка Србије, три курсне листе:
 1. званични средњи курс (27 валута; статистика, књиговодство, обрачун царина, обрачун износа кредита и ануитета...)
 2. девизе (10 валута: EUR, USD, AUD, CAD, CHF, JPY, SEK, NOK, DKK, GBP, куповни и продајни курс; спред)
 3. ефектива (3 валуте: EUR, CHF, USD, куповни и продајни; спред)

14

Курсне листе Народне банке Србије (2/3)

- Народна банка Србије, званични средњи курс динара према еврџ:
 - сваког радног дана
 - на основу трговине банака на девизном тржишту
 - као просек појединачних курсева, узимајући у обзир и износ сваке купопродаје девиза
 - објављује се на сајту НБС до 18 часова
- На основу овог курса се рачунају сви остали курсеви из курсних листи НБС

15

Курсне листе банака и мењача

- Слободно формирање курсних листи за девизе и ефективни страни новац
- Купопродаја: у распону курсава

Valuta	Zemlja	Oznaka	Važi za	Za devize			Za efektivu	
				Kupovni	Srednji	Prodajni	Kupovni	Prodajni
36	AUS	AUD	1	83.8606	86.9022	88.6402	84.9034	88.2057
124	CAN	CAD	1	82.2845	85.2689	86.9743	83.3077	86.5479
208	DNK	DKK	1	14.4724	14.9973	15.2972	14.6524	15.2223
392	JPN	JPY	100	98.755	102.3368	104.3835	99.9831	103.8719
578	NOR	NOK	1	14.217	14.7326	15.0273	14.3938	14.9536
752	SWE	SEK	1	12.2349	12.6787	12.9323	12.3871	12.8689
756	CHE	CHF	1	89.6018	92.6596	93.8642	89.6018	94.0495
826	GBR	GBP	1	129.6992	134.4033	137.0914	131.312	136.4193
840	USA	USD	1	81.6173	84.5775	86.2691	82.6322	85.8462
978	EUR	EUR	1	108.8183	111.6085	113.0594	110.1576	113.0594

16

ХВАЛА НА ПАЖЊИ

Сајт НБС: www.nbs.rs

Мејл адреса: natasa.poniger@nbs.rs

17